

Historien om Björnö torp under Sanda

©Copyright Gälö Gärsar Hembygdsförening 2007

På Björnö fanns ingen bebyggelse, och inte heller någon befolkning före 1870. Ön låg under Sanda, (gården vid Klockarlötsvägen mot Österhaninge begravningsplats) men en remsa nord-syd mitt på ön styckades av 1814 för Lännåkers by.

I husförhørsboken som omfattar åren 1866-1870 finns Björnö med som *torp under Sanda* på samma sida som torpet Äfjabro. (Äfjabro ligger en bit upp i skogen till vänster om Dalarövägen, mitt för Karlslunds Marina.) I oktober 1870 flyttade slöjdaren Sven Petter Johansson, född 25 maj 1819 i Höreda församling i Jönköpings län, dit med sin hustru Maria Kristina Karlsdotter, född 19 februari 1811. De hade tidigare bott några år i Waxnäs skolhus. Kanske hade han varit lärare där. De hade inga barn med sig, men med tanke på deras ålder var barnen säkert utflugna. Om de haft några.

Inta förrän perioden 1886-90 fick Björnö egen sida i husförhørsboken. Slöjdaren Sven Petter och hans hustru bodde kvar till slutet av 1893. År 1894 står de inskrivna i boken över "*i församlingen obefintliga*". Året efter har man gjort tillägget "*i Hälsingland*". År 1900 fanns före detta slöjdaren Sven Petter i Ovansjö församling i Gävleborgs län. Han stod som ogift. Antagligen var han änklings.

Från Sanda gård kom, den 2 november 1893, statardrängen Lars Magnus Eriksson som arrendator. Han var född 28 april 1853 på Muskö, och gift med Maria Sofia Anders-dotter, född 31 januari 1852 i Askers församling i Örebro län. De hade gift sig 24 oktober 1875. Första barnet, Karl Magnus, föddes på Lövlund i Västerhaninge den 1 december 1876. Nästa, Johan Arvid, den 20 november 1877 på Björnholmen i Muskö förs. (norr om Muskö). Därefter i Västerhaninge förs. August Ludvig den 10 januari 1880, Erik Gotthard den 5 maj 1882, och Lydia Maria den 24 oktober 1884. Sedan hade familjen rört på sig och dottern Berta Elisabeth föddes i Gamla Upsala församling den 9 juni 1887. Från Upsala kom de till Sanda i Österhaninge i okt. 1887. Där fick de tillökning med Ester Sofia den 16 dec 1889.

På Björnö växte familjen med Ruth den 14 oktober 1896, död 6 april 1897, och David den 4 december 1898. Lilla David blev bara 12 dagar gammal, så någon tillväxt blev det inte egentligen.

Några av de äldre barnen började flytta hemifrån. Först iväg var Johan Arvid till Edholmen 1894, och vidare till Stegsholm. Karl Magnus började med Stegsholm 1894, gjorde militärtjänst 1897, kom hem och flyttade till Edholmen 1898. Erik Gotthard flyttade till Eskilstuna 1898.

För att kompensera bortfallet tog de fosterbarnet Emil Emanuel Lind, född 9 maj 1889 på Nämndö. Han kom i december 1900 från Lännåkers båtsmanstorp. Han stannade bara några år.

Hustrun Maria Sofia avled, 55 år gammal, den 8 augusti 1907. Arrendatorn Lars Magnus blev visserligen änklings, men ingalunda ensam på torpet. År 1910 hade han alla sina sju levande barn boende hemma på Björnö.

Året 1920 hade han fortfarande tre av barnen hemma. Döttrarna Lydia Maria, 36 år, Berta Elisabeth, 33 år, samt sonen Johan Arvid, 43 år. Ingen av dem hade egen familj. Dessutom bodde jordbruksarbetaren Knut Gustaf Ludvig Johansson, född 1903 i Västerhaninge på torpet. Om han bara bodde där eller var dräng på stället framgår inte.

Någon gång mellan 1920 och 1930 bytte Björnö innevärdare

År 1930 arrenderades Björnö av Karl Gustaf Larsson, född 31 juli 1880 på Valsta. Han var gift med Eva Elisabet Janson, född 1 mars 1883 på Lidalund på Muskö. Paret hade dottern Inga Elisabet, född 1912 i Nacka och sönerna Nils Roland, f 1917, och Karl Gunnar, f 1920. Båda sönerna i Österhaninge församling. De hade varit torpare på Lövlund 1920, och kom förmodligen därifrån.

Karl Gustaf Larsson flyttade därifrån 1933.

Som ny arrendator anges handlande Erik Erland Vesterberg, Birger Jarlsg. 77 i Sthlm.

Efter andra världskriget styckades Björnö upp till fritidsbebyggelse.

Mauritz Henriksson 2007